

informerer

Nr 5 - 2000

Renhold og pleie av keramiske flisgolv.

Av Arne Nesje SINTEF/ Byggkeramikkforeningen

God langtidsøkonomi forutsetter vedlikeholdsvennlige og lett rengjorbare golv. Keramiske fliser har god totaløkonomi og lave renholdskostnader under forutsetning riktig utførelse av golvet og riktig valg av rengjøringsmetode og – midler. I to fagartikler vil vi gi en innføring i temaet.

Denne artikkelen tar for seg forarbeider, byggrenhold/ renhold i leggefase samt førstegangsbehandling. Neste artikkel vil ta for seg daglig renhold samt vedlikehold og pleie.

Bilde 1: Vakre flisgolv krever omtanke ved renhold og pleie

Noen definisjoner og begreper.

Byggrenhold	Renhold som utføres i byggeperioden og inkluderer renhold fram til ferdigstillelse og overlevering
Grunnrengjøring	Rensing, rengjøring og evt. flekkfjerning slik at flaten er klargjort for evt. videre beskyttelse
Porefylling	Behandling med stoffer som trenger ned i overflatens porer og danner et diffusjonsåpent, men smuss og vannavvisende sjikt.
Daglig renhold	Det jevnlige renhold som er nødvendig for å oppnå utseendemessig og tilstrekkelige hygieniske overflater .
Impregnering	Behandling med stoffer som beskytter om slitasje, letter renholdet og hindrer vann å trenge ned i underlaget

Polishbehandling	Sluttbehandling av golv i en eller flere arbeidsoperasjoner og hvor golvet får en bruksferdig flate.
Golvpleiemidler	Kjemikalier for grunnrengjøring, impregnering, beskyttelse, rengjøring og vedlikehold av golv.

Krav til forarbeider

Byggrenhold er det renhold som utføres i byggeperioden og som legger grunnlaget for både enkelt framtidig renhold- og vedlikehold samt godt innemiljø.

Det er spesielt viktig at golv og trapper tas alvorlig i byggrenholdet da det er stor belastning på disse flatene under selve byggeprosessen.

Ved legging av flisgolv må renholdstiltak gjennomføres systematisk alt fra underlagsarbeidene, renhold i forbindelse med legging og fuging samt avsluttende rengjøring og beskyttelse.

Noen flistyper vil være mer ømfintlige for skader, misfarginger og slitasjer enn andre. Ha dette i tankene ved valg av produkter samt ved beskyttelsestiltak. Fliser med lav slitasjestyrke må ikke benyttes i områder med stor trafikk.

De fleste flisgolv limes til ferdig avrettet betongunderlag eller settes i mørtel.

Metodene krever forskjellig leggeteknikker og det brukes forskjellig festematerialer.

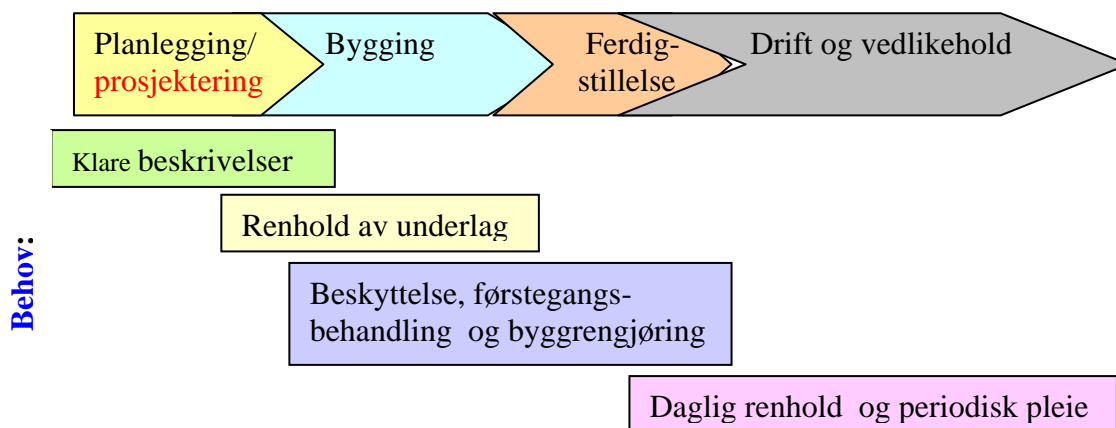
Mangelfullt renhold av underlag eller uheldig valg av festemasse øker risikoen for problemer på det ferdige golvet. Det kan resultere i :

- manglende vedheft til underlaget
- misfarging og skjolder på flisflaten eller fugen
- unødig slitasje på golvets overflate

Uheldig valg av underlag, feste- og fugemasser vil kunne gi både tekniske og utseendemessige problemer.

For å hindre denne type problemer stilles krav til valg av materialer og til selve arbeidsutførelsen.

Bygge og driftsfaser:

Leggeren er ansvarlig for at underlaget er egnet for legging.

Leggeren er ansvarlig for at underlaget er nødvendig rent og skal godkjenne underlaget før videre arbeide påstartes.

Leggeren må derfor avklare med betongentreprenøren om det er forhold som tilsier ekstra rengjøringsbehov og dette skal tas med i anbudsbeskrivelsen som egen post.

- Væskesøl, rester av membranherdner, rester av oljer o.l. må fjernes hvis det er risiko for at væsken kan trekke opp i flislaget og gi misfarging.
- Kalkutfellinger og sementslam på betongoverflaten skal fjernes. Utfellingene fjernes med kosting med rent vann eller sliping/ blastring.

- Underlaget skal være tilstrekkelig tørt så det ikke oppstår fuktvandring med større mengder kalkutfelling og andre stoffer som kan gi misfarging.
- Betongen anbefales å være mest mulig uttørket for at det ikke skal oppetre utfelling. Skal det legges membran anbefales det et RF- nivå på under 90 %.
- Flaten må grundig rengjøres. Fra flaten er rengjort til legging starter skal underlaget beskyttes med folie e.l.

Krav til renhold og beskyttelse under legging.

Leggeren er ansvarlig for nødvendig renhold under montering og legging. Det innbefatter også nødvendig beskyttelse av materialer som lagres på stedet mens arbeidet pågår.

Rengjøring av flisens overflate

- Mørtelsøl eller limsøl på flisens overflate må fjernes umiddelbart. Det benyttes rent vann og svamp/ klut. Dette er normalt tilstrekkelig for å fjerne fersk sementbasert mørtel og lim. Herdnet mørtel/ lim vil være vanskeligere å fjerne, spesielt på porøse steintyper hvor mørtelrester trenger inn i porene.
- Syrer skal i størst mulig grad unngås benyttet ved fjerning av mørtelsøl.

Rensking og rengjøring av åpne fuger

Fugene rengjøres umiddelbart for mørtelrester. Normalt blir fugene stående åpne en tid før fuging. Nylagde golv skal beskyttes i denne perioden for å hindre støv, smuss, metallbiter, væskesøl m.m. å samle seg i fugene. Spiker o.l. kan ruste og avfarge fugemørtelen.

Fuging.

Den som fuger har ansvar for at fugen er rengjort og egnet for fuging.

Renholdet innbefatter:

- Kontroll og evt. fjerning av støv, utfelling og fremmedpartikler i fugen før fuging.
- Ved fuging skal overskytende fugemasse snarest mulig fjernes fra steinoverflaten.
- Det skal brukes rent vann.
- Kjemikalier, f.eks. syrer skal i størst mulig grad unngås.
- Ved fuging med elastiske fugemasser bør kantene forbehandles (primes) for å redusere risikoen for uttrekk av fugemassen inn i flisens randsone.

Krav til beskyttelse i byggefasen

- Etter at golvet er ferdig lagt skal det tildekkes og beskyttes mot trafikk i 1 - 3 døgn.
- Som smussbeskyttelse kan brukes ren plastfolie uten farge eller skrift (som kan smitte av) .
- Som beskyttelse i trafikkerte arealer kan benyttes porøse trefiberplater o.a.

Nylagte golv er en meget utsatt bygningskonstruksjon i byggefasen. For å redusere risikoen for unødig slitasje eller skader på golvet bør framdriftsplanene utarbeides slik at flislegging av golvene skjer senest mulig i byggefasen. Områder kan avstenges eller gang- og rullende trafikk konsentreres til noen arealer som så tilstrekkelig beskyttes.

Krav til avsluttende byggrensing.

Avsluttende byggrensing er sluttbehandling og rengjøring av golvet før overlevering av bygget.

Golvet skal da sluttrenjøres og gis nødvendig forbehandling for å lette fremtidig renhold. Ulike steinoverflater vil her kreve ulike behandlingsmetoder. For de flistyper som trenger det skal førstegangsbehandling gjennomføres før golvet tas i bruk. Dette gjelder spesielt overflater som er uglaserte, har en overflate som skal gjøres mer smuss-avvisende eller har fuger som er tungt rengjørbar.

Porefylling.

Porefylling gjøres med et tynntflytende kjemikalie, ofte på akryl- eller voksbasis som trenger ned i overflatens porer, herdner og danner et diffusjonsåpent, men smuss og vannavvisende overflate. Porefylleren legges ut i en eller to omganger avhengig av overflatens absorpsjonsevne. Porefylleren skal trenge ned i overflaten, ikke ligge som en hinne oppå.

Overflatebehandling/ polishbehandling

Polishbehandling er en sluttbehandling som påføres i en eller flere arbeidsoperasjoner og hvor golvet får en bruksferdig flate. Det er noe omdiskutert hvor mye pore – og polishbehandling som keramiske flisgolv bør ha. Ut fra et miljøhensyn er det en målsetting å redusere mengden kjemikalier som vi benytter til renhold og pleie. Samtidig er det viktig at vi har overflater som er lette og effektive å renholde og slik man opp når et tilfredsstillende renholds nivå. Overflatebehandling må ikke endre flatens karakter med hensyn til farge og/ eller glans.

Det er flisflatens struktur og bruksområde som avgjør om flisflaten bør ha polishbehandling. På glasserte fliser og fliser med meget tett gods (granito- fliser) er behovet for overflatebehandling meget begrenset. Her er det evt. fugene som utløser behovet for behandling. I mange tilfeller er det tilstrekkelig å benytte noe polishmiddel/ spraymiddel i kombinasjon med daglig renhold. Andre overflater f.eks. sugende terracottafliser krever spesielle forbehandlingsrutiner hvor leverandørens beskrivelse må følges nøye.

De erfarne og profesjonelle rengjøringsbyråene har etterhvert fått god innsikt i hvilke forbehandling ulike golvtyper og fliskategorier bør ha. Likevel ser vi mange eksempler på uheldig forbehandling av flisgolv.

Undersøk derfor også med flisleverandørene hvilke forbehandling- og renholdsprosesser ulike flistyper fordrer.

Det skal følge en renhold- og vedlikeholdsinstruks med produkter som leveres, noe som presenteres i neste fagartikkel.

Bilde 2: På større flater benyttes ofte rengjøringsmaskiner som letter renholdet. Det stiller krav til god planhet, samt at arealene er planlagt og møblert ut fra at flaten skal ha enkel adkomst for renholdsmaskinen.

